

Slovník jazyka
valašského

A

- ❖ a tak dalėj – a tak dále
- ❖ azda – snad

B

- ❖ baňdoch – břicho
- ❖ bárkerý, barskerý – leckterý, kterýkoli
- ❖ basrman/besrman – vodník
- ❖ bedlit' – dávat pozor
- ❖ bedlivost' – pozornost
- ❖ bezpečnost' – bezpečnost
- ❖ bližėj – blíže
- ❖ bol – míč
- ❖ brynelky – látkové či kožené kotníčkové šněrovací boty žen
- ❖ býl – byl
- ❖ byť – být

C

- ❖ celú – celou
- ❖ cěrka – dívka, děvče
- ❖ cídič – kloboučník
- ❖ cifra – číslo
- ❖ cosi – něco

Č

- ❖ čabat' – odbjjet pálkou
- ❖ čapnúť si – dřepnout si
- ❖ čaragaňa – čarodějnice
- ❖ čážit' – dávat pozor, číhat
- ❖ čerchmant, čechman – čert
- ❖ čída – řada
- ❖ čítací schopnost – matematické schopnosti
- ❖ čítadlo – rozpočítadlo
- ❖ čítat' – počítat
- ❖ čižmy – vysoké kožené boty mužů
- ❖ čop – dřep
- ❖ čpelit', fiknúť – hodit
- ❖ čupět' – dřepět

D

- ❖ darmo – marně, zbytečně
- ❖ dat' baňu – dát ránu, udeřit někoho
- ❖ dat' vedmo – dát vědět
- ❖ děcka – děti
- ❖ dlúho – dlouho
- ❖ doščípaný – došťápaný
- ❖ drapnúť – chytit, popadnout
- ❖ drbnúť – dotknout se
- ❖ druhú – druhou
- ❖ drvo – dřevo
- ❖ dybyzme – kdybychom

E

- ❖ enem – jenom
- ❖ enemže – jenomže
- ❖ esli – jestli

F

- ❖ fúra – mnoho
- ❖ furt – pořád

G

- ❖ gabať – spát
- ❖ gde/de, gdy/dy, gdo/do, gdyž/dyž – kde, kdy, kdo, když
- ❖ goňka – chodba
- ❖ guča – skupina
- ❖ guráž – odvaha

H

- ❖ háb, háby – oděv
- ❖ habaděj – mnoho
- ❖ házať – házet
- ❖ hen – tam
- ❖ hledať – hledat
- ❖ holuška – kolébka
- ❖ hóňená – honička
- ❖ hora – les

- ❖ hrať – hrát
- ❖ hřisko – hřiště
- ❖ huba – ústa

CH

- ❖ chcět – chtěl
- ❖ chvíla – chvíle
- ❖ chyták - hádanka
- ❖ chytnutý – chycený

I

- ❖ ide – jde
- ❖ ich – je
- ❖ im – jim
- ❖ inak – jinak
- ❖ iný – jiný
- ❖ isto – jistě

J

- ❖ jarmak – trh
- ❖ jednúc – jednou
- ❖ jezivo, pojeza, kost – jídlo, strava
- ❖ jizba – místnost
- ❖ ju – ji

K

- ❖ kamének – kamínek
- ❖ karabáč – bič
- ❖ každodňové – každodenní
- ❖ kerekolvjek – kterékoli
- ❖ kerý – který
- ❖ klepnút' – klepnout
- ❖ klobúk – klobouk
- ❖ klúč – klíč
- ❖ kocúr – kocour
- ❖ kole/kolevá – okolo, kolem
- ❖ kominář – kominík
- ❖ krapka – trocha, kapka
- ❖ krpce – nízké kožené boty
- ❖ kula – koule
- ❖ kúlat' – koulet
- ❖ kuťaberka – gumový míč
- ❖ kvaltovat' – spěchat
- ❖ kyjánek – klacek

L

- ❖ lapět' – sedět
- ❖ lata - darebák
- ❖ ľavečka – lavička
- ❖ lebo – nebo
- ❖ létačí chvíla tělesnéj výchovy – rušná část vyučovací jednotky tělesné výchovy
- ❖ létať – utíkat

- ❖ lидуška – kostka
- ❖ lína – lano
- ❖ ľudé – lidé
- ❖ lúka – louka

M

- ❖ malúčko – maličko
- ❖ maměnka – maminka
- ❖ meňěj – méně
- ❖ meno – jméno
- ❖ měť – mít
- ❖ mezitým – mezitím
- ❖ míšek – pytlík
- ❖ měť, mjét – mít, měl
- ❖ mordovisko – námaha (ve Valahrátkách intenzita pohybové aktivity vyjádřená pomocí energetického ekvivalentu MET)
- ❖ moset – muset
- ❖ možu - mohu
- ❖ myslení – myšlení

N

- ❖ namúvěru – skutečně
- ❖ na prostředku, vprostředku – uprostřed
- ❖ nabančit' – někomu natlouci
- ❖ náběl – mléko, mléčné výrobky
- ❖ naháňat' – nahánět, honit
- ❖ nájdúležitějši – nejdůležitější

- ❖ nájmeňej – nejměně
- ❖ nájposleňejší – poslední
- ❖ najskorěj – nejdřívě
- ❖ nájspěš – nejdřívě, nejrychleji
- ❖ nájvěc – nejvíce
- ❖ najzadnější – poslední
- ❖ namúdušu – na mou duši
- ❖ naozaj – opravdu
- ❖ naprotivaj – naproti
- ❖ nejakú – nějakou
- ❖ nekdo – někdo
- ❖ nekdy – někdy
- ❖ nekolik – několik
- ❖ nikery – žádný
- ❖ novovjeké – novodobé
- ❖ novší – novější
- ❖ ňu – ni
- ❖ núza – nouze

O

- ❖ o jedněj noze – na jedné noze
- ❖ obcházať – obcházet
- ❖ obudit' sa – vzbudit se
- ❖ obúch – obou
- ❖ odkát' – odkud
- ❖ ogar – hoch, chlapec, kluk
- ❖ okaličit' – zranit
- ❖ okružky, šlupky – slupky

- ❖ opáčit' – odpovědět
- ❖ ostat' – zůstat
- ❖ ozaj – opravdu

P

- ❖ palestra – pálka
- ❖ palúček – palouček
- ❖ para – síla
- ❖ pár/pára – dvojice
- ❖ paradajka – rajče
- ❖ paskudit' – škodit, dělat neplechu
- ❖ peň – pařez, kmen
- ❖ pēsnička – písnička
- ❖ píd' – délková míra
- ❖ plazit' – plazit
- ❖ po téj, potem – potom
- ❖ po tem – po tom
- ❖ počapačky – v podřepu
- ❖ počúvat' – poslouchat
- ❖ podla – podle
- ❖ pohlad – pohled
- ❖ pohotovost' – pohotovost
- ❖ pohyblivost' - pohyblivost
- ❖ pokažděj – pokaždé, vždy
- ❖ pokynožit' – zničit
- ❖ pomyslite – pomyslete
- ❖ ponimo – vedle, mimo
- ❖ popřed'ěj – vpředu

- ❖ postejnu – stejně
- ❖ pošťár – pošťák
- ❖ povědačka – povídačka, příběh
- ❖ poznať – poznat
- ❖ pozřít – vidět
- ❖ pratať – uklízet
- ❖ pravit' – říkat
- ❖ prč – pryč
- ❖ procvičovací chvíla tělesnéj výchovy – hlavní část vyučovací jednotky tělesné výchovy
- ❖ prsteň – prsten
- ❖ prv, prvej – dřívě
- ❖ prvý – první
- ❖ přejinačit', přeonzit' – změnit
- ❖ přestúpit' – přestoupit
- ❖ převekslovať – vyměnit
- ❖ pucka – míč z hadrů či z ovčí vlny
- ❖ púltolėj – polovina
- ❖ putna – nádoba
- ❖ pýtať sa – ptát se

R

- ❖ rozmýšlat' – přemýšlet

Ř

- ❖ řéct' – říct

S

- ❖ sa – se
- ❖ sebú – sebou
- ❖ sednúť – sednout
- ❖ skákadlo – švihadlo
- ❖ skrzevá – kvůli, skrze
- ❖ slech – sluch
- ❖ smít' sa – smát se
- ❖ spajznút', zdrapnút' – ukrást
- ❖ spěš – spíš, dřív
- ❖ spolem – spolu
- ❖ sřeknút' sa – domluvit se
- ❖ st'agde, dekolvjek – kdekoliv
- ❖ st'akom – komukoli
- ❖ stane – vstane
- ❖ stať v kole – stát v kruhu
- ❖ stavení – dům
- ❖ stavěť suché vrby – stoj na rukou
- ❖ stavjač – stavitel
- ❖ strúčí – fazolové či hrachové lusky
- ❖ střívjata – soukenné střevíce s velkým jazykem, zavazované stuhou
- ❖ su, sú – jsem, jsou
- ❖ súčasně – současně
- ❖ súdeř – soupeř
- ❖ sústřed'enosť – soustředěnost
- ❖ súvislosť k předmětu – mezipředmětové vztahy
- ❖ svíca – svíce
- ❖ svoju – svoji

Š

- ❖ šady – všude
- ❖ šak – však
- ❖ škrbál – stará poničená bota, kus podešve
- ❖ šmírnút' – dotknout se zlehka
- ❖ študent – student
- ❖ študia – studium
- ❖ štíry – čtyři
- ❖ švunk – rychlost

T

- ❖ takěj – takové, také
- ❖ takte – takto
- ❖ taký – takový
- ❖ teho – toho
- ❖ temu – tomu
- ❖ též – taky
- ❖ to isté – to stejné
- ❖ toť, toťkaj – tu, zde
- ❖ tož – tak
- ❖ tragač – jednokolové vozidlo určené k převážení nákladu
- ❖ tržkat' – dělit
- ❖ třebas – třeba
- ❖ tým – tím
- ❖ tysnút' – dotknout se

U

- ❖ uběračky – tmavě modré/černé valchované punčochy z tenkého sukna či vlněné pleteniny
- ❖ uder – uhod'
- ❖ upírat' sa – zaměřit se
- ❖ ut'ekat' – utíkat
- ❖ užít' – použít

V

- ❖ v kalupu – rychle
- ❖ vartovat' – hlídat, střežit
- ❖ včil, včilkej – teď, nyní
- ❖ včilší – současný
- ❖ věc, věcėj – více
- ❖ věcí – větší
- ❖ věčím – větším
- ❖ věčím dílem – větším dílem
- ❖ vedla – vedle
- ❖ vedúcí – vedoucí
- ❖ veličajzná – veliká, ohromná
- ❖ větr – vítr
- ❖ vraz, v ten raz – v tu chvíli
- ❖ všade – všude
- ❖ všeci, všecky, všeckých – všichni, všechny, všech
- ❖ vtedy – tehdy
- ❖ vtėj – vtom
- ❖ vykutať – vyhrabat
- ❖ vymíňat' – vyhýbat se

- ❖ vymustrovat – vymyslet
- ❖ vypošcat' – vypůjčit
- ❖ vyprávjat' – vyprávět
- ❖ vyrypovat' – škádlit, provokovat
- ❖ vyšej – výše
- ❖ vyvětit' – vysvobodit
- ❖ vyzkúšat' – vyzkoušet
- ❖ vzniknúť – vzniknout

Z

- ❖ zagyzdit' – zašpinit
- ❖ zakel, zaky – dokud, pokud
- ❖ zámišky – nízké kožené střevíce žen
- ❖ zamžit' – zavřít, přimhouřit
- ❖ zasėj – zase
- ❖ zbírka – sbírka
- ❖ zdrhat' – utíkat
- ❖ zdrhnút' – utéct
- ❖ zebrat' – vzít
- ❖ zehnat' – sehnat
- ❖ zelé – zelí
- ❖ zemňák – brambor
- ❖ zepár – pár
- ❖ zest' – sníst
- ❖ zgréfy – žebřiny
- ❖ zháňat' – honit
- ❖ zjavit' sa – zjevit se
- ❖ zmysel – smysl

- ❖ zmyslit' – vymyslit si
- ❖ značit' – znamenat
- ❖ znovy – znovu
- ❖ zočidit' – vystřídát
- ❖ zrazu – najednou
- ❖ zpantat' – splést
- ❖ zpočice – zpočítá